

Miksi maatalous?

Maatalouden piirissä syntyy eniten ravinteita sisältäviä biomassoja, joissa on suurin potentiaali myös kehittää ravinteiden kierrätystä. Lantaa syntyy joillakin alueilla paljon yli peltojen ravinnetarpeen, ja silloin lannanprosessoinnille on tarvetta. Maatalousvaltaisissa kunnissa biomassojen, kuten lannan, ympärille voidaan kehittää uutta liiketoimintaa.

Maatalouden ravinnepäästöt kuormittavat myös vesistöjä, paikoin huomattavasti. Liiallisesta ravinnekuormituksesta johtuva rehevöityminen on merkittävin vesien tilaa heikentävä tekijä. Maatalous on myös toimiala, jonka parissa voidaan sopeutua ilmastonmuutokseen ja kasvattaa hiilivarastoja. Kestävä ruuantuotanto on välttämätön tulevaisuuden suunta.

Monet kunnat omistavat maatalousmaata, jota vuokraavat viljelijöille, ja siinä on mahdollisuus vesiensuojeluun ja ravinteiden kierrätykseen esimerkiksi vesiensuojelurakenteiden tekemisellä ja kierrätyspohjaisia maanparannusaineita käyttämällä. Myös maanomistajana kunta voi sisällyttää peltomaan vuokraehtoihin ravinteiden kierrätystä edistäviä ehtoja ja antaa vuokra-alennusta kestävästä toimenpiteistä pelloillaan. Positiivinen edelläkävijän esimerkki kannustaa myös muita.



Kunta voi organisaationa

Tukea ja ohjata biomassojen kestävää käyttöä ja jatkojalostamista

Erityisesti maatalous- ja kotieläintalousvaltaisten kuntien alueella kunta voi ohjata ja tukea biomassojen kestävää käyttöä esimerkiksi edistämällä biokaasulaitosten käynnistymistä ja sijoittumista logistisesti älykkäästi. Jatkojalostuksen osalta voidaan ohjata esimerkiksi biokaasuprosessissa syntyneiden lopputuotteiden järkevään käyttöön. Myös fossiilisia energialähteitä voidaan korvata maatalousbiomassoista mädätetyllä biokaasulla. Kunta voi omistamallaan pelloilla suosia esimerkiksi kierrätysravinteita käyttävää tuotantoa.

Huolehtia, että maaseutu pysyy elinvoimaisena ja maaseutuympäristö houkuttelevana ja viihtyisänä

Kunta voi kannustaa maatalousyrittäjiä vesiensuojelutoimenpiteiden käyttöön ja vähentää maatalouden aiheuttamaa kuormitusta omistamallaan peltoaloilla.

Edistää yhteistyömahdollisuuksia yritysten välillä

Tiedottamalla voi lisätä kierrätystietoisuutta maatalouden harjoittajien ja siihen liittyvien elinkeinojen parissa. Kunta voi myös elintarvikehankinnoillaan ohjata tuottajia kierrättämään ravinteita tai tunnistamaan jo olemassa olevat toimet sellaisiksi.

Vastuulliset toimialat

Kuntapäätäjät, maankäyttö, ruokapalvelut

Kunnan toimintastrategioita ja tulevaisuusskenaarioita laativat ja niistä päättävät voivat liittää maatalouden kehittämiseen ympäristökuormituksen vähentämisen ja älykkään ravinnetalouden. Maankäytön suunnittelussa voidaan tukea kotieläintalouden lannankäsittelyn kehittämistä esimerkiksi mahdollistamalla hyvä sijainti yhteiskäsitteilylaitokselle. Ruokahankinnoissa voidaan edistää tuottajien kestävää ravinteiden käyttöä.

Tekninen toimiala, maatalous- ja ympäristöviranomaiset

Maaseutuviranomainen voi viestiä asiakkailleen kestävästä ravinteiden käytöstä. Maatalousyrityksiä koskevissa lupaprosesseissa ja lupien valvonnassa voidaan ottaa huomioon vesien tila ja suosittella ravinteiden kierrätysratkaisuja.

Sidosryhmät

Maatalousyrittäjät ovat avainasemassa, mutta myös maataloustuotteita jatkojalostavat ja ostavat tahot ovat tärkeitä toimijoita. Myös elintarvikealan lukuisat muut erilaiset toimijat ja järjestöt kuuluvat sidosryhmiin.

Usein maatalouteen liittyy myös monenlaista liitännäisliiketoimintaa ja erilaista urakointia. Kunnan sisälläkin maatalousasiat koskevat useita toimialoja. Elinkeinoimiala, teknisen puolen maatalous- ja ympäristötoimialat ovat eniten maatalouden kanssa tekemisissä.

Esimerkkejä

Turussa viljelymaan vuokraukseen uusia käytäntöjä

Maatalousmaan omistajana Turun kaupunki halusi kehittää maanvuokraustoimintaansa. Kaupunki uudisti viljelymaiden vuokrasopimustaan, johon liitettävä vapaaehtoinen lisäosa sisältää ravinneviisasta ja ympäristöstävällistä maanviljelyä koskevia vaihtoehtoja mm. pellon kasvukunnosta huolehtimisesta.

Maataloutteen kierrätystietoisuutta ja ilmastoviisautta

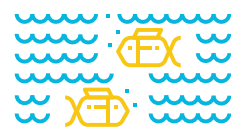
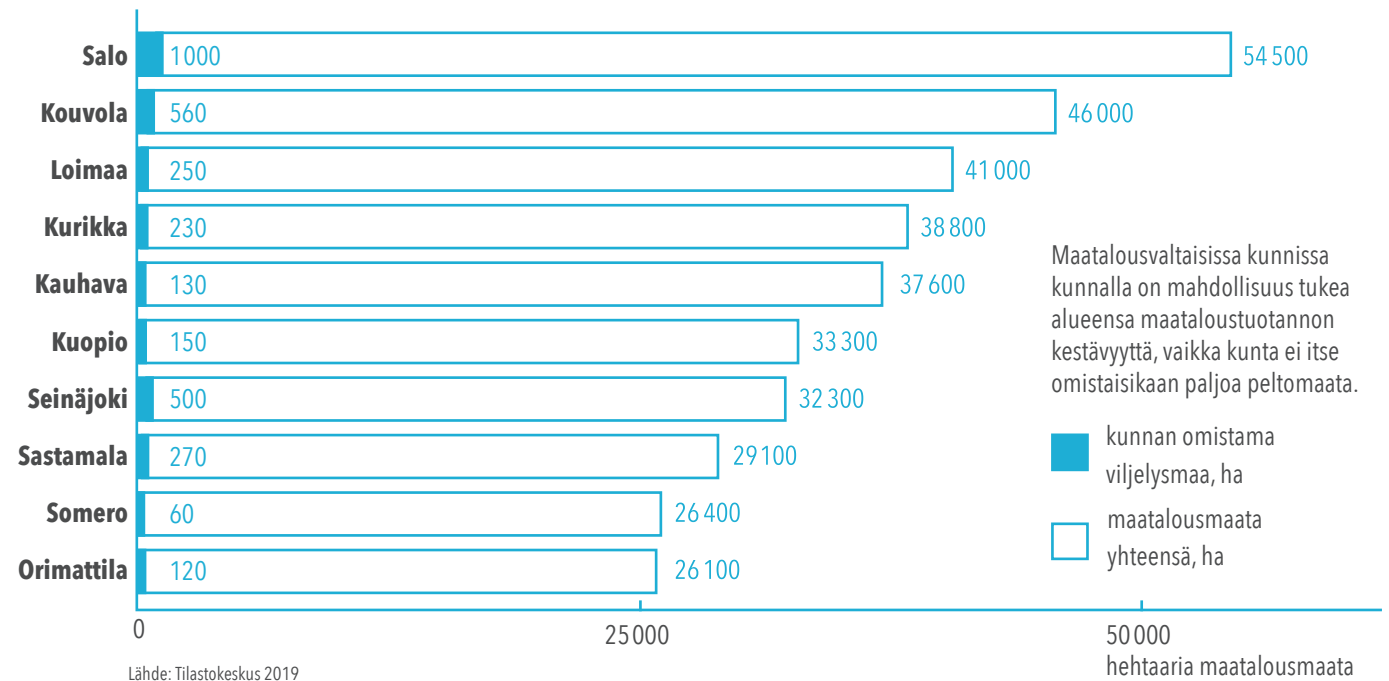
Kunnilla on mahdollisuus edistää maatalouden kierrätystietoisuutta. Energiaratkaisuja pohdittaessa voidaan esimerkiksi kartoittaa uusiutuvan biokaasun mahdollisuuksia ja sen lopputuotteiden jatkojalostamista. Tästä näkökulmasta maatalouden biomassavirtoja on kartoitettu mm. Pöytyällä, Marttilassa ja Asikkalassa. Maatilallisia kontaktoimalla on samalla synnytetty keskustelua ja herätelty toimijoita kierrätystietoisuuteen.

Aluetalouden uusi näkökulma

Agroekologinen symbioosi on usean maatalon ja muun toimijan yhteistyöverkosto, jonka tavoitteena on energia- ja ravinneomavarainen tuotanto. Esimerkiksi Hyvinkäällä on tehty yhteistyötä maatalon, kanalan ja biokaasulaitoksen välillä. Myös lähileipomoon liittyminen mukaan on suunnitteilla.

Viljely vaikuttaa ympäristöön, kunnat toimivat esimerkkeinä omilla pelloillaan

Näissä Suomen kunnissa on eniten maatalousmaata kunnan maa-alasta



Suomen maatalouden osuus suomalaisten aiheuttamasta vesien fosforikuormituksesta on noin 60 prosenttia. Suomen maatalouden osuus koko Itämeren kuormituksesta on noin 5 prosenttia.

Lähde: SYKE (2019). https://www.ymparisto.fi/fi-fi/kartat_ja_tilastot/vesistöjen_kuormitus_ja_luonnon_huuhtouma

60 %